

RAN-2001130404050001
M.A. (Sem.- IV) Examination March - 2026
Sanskrit (Paper - 20) Modern Sanskrit Short Story
Time: 2 Hours]
[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book	Seat No.: Student's Signature
---	--

- પ્ર.1. નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) 10**
- Q.1. Answer the following questions briefly. (Any five) 10**
1. ઋગ્વેદના દસમાં મંડળના કયા બે સુકતોમાં કથા સાહિત્યના મૂળ જોવા મળે છે?
 In which two hymns of the Tenth Mandala of the Rigveda do we find the origins of narrative (story) literature?
 2. કથાસરીત્યાગરમાં કથા શબ્દ કેવા અર્થમાં જોવા મળે છે?
 In the **Kathasaritsagara**, in what sense/meaning is the word "*katha*" used?
 3. આચાર્ય જયમંત મિશ્રને કઈ સાલમાં રાષ્ટ્રપતિ પુરસ્કાર મળ્યો હતો?
 In which year did **Acharya Jaymant Mishra** receive the **President's Award**?
 4. સ્નેહાવતાર: કથાના લેખક અને અનુવાદકનું નામ જણાવો.
 State the name of the **author** and the **translator** of the story "*Snehavatar*:"
 5. ભગવાનદાસ કયા ગામમાં રહેતા હતા? એમનો દેખાવ કેવો હતો?
 In which village did **Bhagwandas** live? What was his appearance like?
 6. વીરસિંહ કયા ગામનો વતની હતો? એની પ્રેમિકાનું નામ જણાવો?
 From which village was **Veersinh** a native? State the name of his beloved.
 7. સ્નેહાવતાર વાર્તામાં નારાયણી પર કયો આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો?
 In the story "*Snehavatar*", what accusation was made against **Narayani**?
- પ્ર.2. અ. સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો (ગમે તે બે). 8**
- Q.2. [A] Translate from Sanskrit into English (any two) 8**
1. તસ્મિન્નેવ એકસ્મિન્ નૈદાધે દિવસે આતપોત્તાપભયાત્ નિષ્કમ્પે મૌનવ્રતિનિપવને પ્રસારિતાલકતરે તરલાયમાને રાજમાર્ગે એકવાદન સમયે એકો ભારવાહી વૈવધિકઃ નમનચરણઃ નમનશરીરઃ નમનશિયઃ સાર્દ્ધરવારીક ભારમુદ્વહન્ તત એવ રાજમાર્ગાત્ આગચ્છન્નાસીત્। ઉપનગરં કિયદૂરમ્ રાજમાર્ગઃ સાલકતરઃ સન્ કાપથાયમાન આસીત્, યત્ર તાપાત્ તરલતરં દ્રવીભૂતં તદલકતદ્રવ્યં પથિકપાદં સ્પૃશદેવ તત્ સંલગ્ન નેચ્છતિસ્મ તં વિહાતુમ્। તતઃ પરં વાલુકામયોડયં માર્ગઃ, યત્ર પદાતિનાં પદવિક્ષેપઃઅક્ષેમકરઃ આસીત્।

2. રોગોડયં તુ તથૈવાસ્તે, ચિકિત્સાડપિ પ્રચલન્યભૂત્ કિન્તુ તસ્મિન્ દિને ન જાને કિ કારણમભૂદ્ યત્સહસૈવ પણિતમહાશયેનૈકસ્મિન્ સ્વપાદે ભયઙ્કરી કણ્ઢૂતિરનુભૂતા। કીદૃશી સેયં ખર્જૂઃ? તસ્મિન્ પાદે તુ કશ્ચન વ્રણોડપિ નાડભૂત્ અપરસ્મિન્ પાદે ત્વવશ્યમેવોપાનહવ્રણોડભૂત્। તસ્ય હિ પ્રકોપઃ સતતં વર્ધમાનોડભૂત્, કિન્ત્વપરસ્મિન્ તસ્મિન્ પાદે કિમિદં સંજાતમ્? ચિકિત્સાલયે દાક્તરેણૌષધાનિ લિખિતાનિ। કતિપયદિવસાન્ સેવિતાનિ મિશ્રમહાભાગેન। કિન્તુ રોગેણ નવીનમેવ સ્વરૂપં ગૃહીતમ્।
3. દ્વિત્રૈરેવ માસૈઃ સા સર્વેષાં નયનકનીનિકા જાતા। નગરસંસ્કૃતૌ જન્મતઃ પ્રભૃતિ પરિવર્ધિતાડપિ સા પત્યુઃ પ્રાઙ્ગણે વિવિધસમ્બોધનપદાન્દોલિતહૃદયા સૌખ્યનુભૂતવતી। સર્વમસન્તોષં જ્વાલામુખમિવ અન્તર્નિગૃહ્ય ધરા સદશી સા પત્યુઃ સુખ એવ સર્વામાત્મસુખં મેને। પરન્તુ નિરનુક્રોશકૃતાન્તસ્ય નેત્રે વન્દનાસૌભાગ્યે કેન્દ્રિતે આસ્તામ્। કસ્મિન્ચિદ્ દિને પરિપક્વગોધૂમક્ષેત્રે મૂષિકબિલં મૃત્લોષ્ટૈઃ પૂરયન્ બિલસ્થેન વિષધરેણ સન્દષ્ટઃ વિષવૈદ્યોપચારૈર્વારિતપ્રાયોડપિ પજ્જત્વં ગતઃ।
4. ઇદાનીમપિ તત્સર્વમેવ મન્ત્રયમાણોડસૌ વન્દનાકક્ષસમીપમાજગામ। શ્રુત્વાડસ્ફુટયલાપમુભયોરન્ધકારઞ્ચ કક્ષેડવલોક્ય પારદસ્તસ્યારૂરોહ। નિર્ગલં નિષ્કમઞ્ચ કોશન્ અજિરાદ્ વરણં વરણંચ્ચાજિરં યાવદ્ ગતાગર્તિ કર્તુમારબ્ધવાન્। ચીત્કૃતં તસ્ય નિશમ્ય પત્ની કક્ષાદ્ બહિરાગતવતી પ્રોવાચ ચ સમત્સરભાવમ્ સ્થવિરોડસિ જાતસ્તથાપિ વતું ન જાનાસિ। કિમેવં બુક્કસિ? કિન્તવાપકૃતં વન્દનયા? સા વરાકી તુ સ્વયમેવ વિપત્તિસાગરે નિમગ્ના। કિમેતન્નિમિત્તમેવ તામાનીતવાનસિ।

પ્ર.2. બ. ગુજરાતીમાંથી સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો. (કોઈ પણ એક)

5

Q.2. [B] Translate from English into Sanskrit. (Any one)

- (1) “છે જ ને વળી!” “શાલિની! આ લોકો રેવતીને મળવા ગયાં ત્યારે જ એના પર વાઈનો હુમલો થયો હતો. ડોક્ટરના કહેવા પ્રમાણે તે વખતે દર્દીના શરીરને જોરથી પકડી રાખવું પડે છે, એ પહેલાં એના મોંમાં કોઈ ધાતુની કડક ચીજ ખોસવી પડે, એ ચીજ દાંત વચ્ચે મૂકી દેવાની આ જ વેળા છે એવું નારાયણીને ન સૂઝ્યું, અને રેવતી મૃત્યુ પામી. નારાયણી તો અને બચાવવા મથતી હતી. ચાલ, હવે આપણે એને જ મળીએ.”
- (1) "It's true, isn't it!" "Shalini! When these people went to meet Revati, that's when She was attacked by the seizure. According to the doctor, at that moment, the patient's body needs to be held firmly.
Before that, a hard metallic object should be inserted into the mouth and placed between the teeth. It should have been done right at that time, but Narayani didn't realize it, and Revati died. Narayani was trying to save her. Come, now let's go meet her."
- (2) હા!” માથું ધુણાવીને તે જવા લાગી. સુમિત્રા જણાતી હતી કે ફેક્ટરી પરથી દવા લઈ જવાનો અર્થ શો થતો હતો! ફાટેલાં વસ્ત્રોમાંથી એનાં નિર્લજ્જ અંગો ડોકાતાં હતા. અંગ ઢાંકવાનો નિષ્ફળ પ્રયત્ન કરતી સુમિત્રા ઘેર પહોંચી. છોકરો જાગતો હતો. માને જોઈને રડવા લાગ્યો. ત્રણ દિવસના તાવે અશક્ત બનેલા તે બાળકે બે હાથ લંબાવ્યા. હેતાળ સુમિત્રાએ તેને ખોળામાં બેસાડીને ચુમીઓશી શાંત કર્યો અને પાલવમાંથી માલપુડા કાઢીને તેને આપ્યા.
- (2) "Yes!" After shaking her head, she started to leave. Sumitra knew what it meant to bring medicine from the factory' The torn clothes revealed he." shameless body. Trying unsuccessfully to cover herself, Sumitra reached home. The boy was awake. Seeing his mother, he started crying. The three-day-old child, weakened by the fever, stretched out his hands. Gently, Sumitra seated him in her lap, calmed him with kisses, and took out some sweets from the pouch to feed him.

- પ્ર.૩. લઘુકથાસંચય ની નારીવાદી અભિગમ ધરાવતી કથાઓની સમીક્ષા કરો. 13
- Q.3. Review the stories with a **feminist perspective** in the *Laghu-katha-sanchay* (collection of short-short stories).
- અથવા/ OR**
- પ્ર.૩. વીસમી સદીના મહત્વના લઘુકથા સર્જકો વિષે પરિચયાત્મક નોંધ લખો. 13
- Q.3. Write an introductory note on the important short-short story writers of the twentieth century.
- પ્ર.૪. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે) 14
- Q.4. **write short note. (Any two)**
1. “ક: સુખી” શીર્ષકનું ઔચિત્ય દર્શાવો.
Justify the appropriateness of the title "*Kah Sukhī*".
 2. “પશ્ચાતાપ” અર્વાચીન ન્યાયતંત્રની વિડમ્બના રજૂ કરતી લઘુકથા છે, ચર્ચો.
"*Pashchatap*" is a short-short story that presents the irony of the modern judicial system – discuss.
 3. અસ્પુશ્યતાયા રહસ્યમ શીર્ષકની યથાર્થતા સ્પષ્ટ કરો.
Explain the relevance/appropriateness of the title "*AspuShyatāyā Rahasyam*".
 4. કથનરીતી ની દ્રષ્ટિ એ “શંખનાદ” કથા નું વિવેચન કરો.
Critically examine the story "*Shankhanad*" from the point of view of narrative technique